

ગુજરાત

પોલીસ કોન્સ્ટેબલ

Gujarat Police Department

ભાગ – 2

ઇતિહાસ

અવમ

સાંસકૃતિક વારસો

ઈતિહાસ અને સાંસ્કૃતિક વારસો

INDEX

Sr NO	TOPIC NAME	PAGE NO.
1	વૈદિક કાળ (ઈ.સ. 1300)	2
2	વર્ણમાળા	4
3	અજાત શત્રુ	5
4	બૌદ્ધ ધર્મ	6
5	શકવંશ	10
6	પહલવ	11
7	કુષાણ વંશ	12
8	વાસુદેવ પ્રથમ	14
9	ગુપ્ત વંશ	15
10	ચંદ્રગુપ્ત દ્વિતીય	18
11	સ્કંદગુપ્ત	19
12	હર્ષવર્ધન	21
13	ચાણક્ય વંશ	22
14	કદમ વંશ	23
15	રાજરાજ ચોલે	25
16	મધ્યકાલીન ભારત	28
17	મોહમ્મદ ગજનવી	29
18	ફિરોજશાહ તુગલક (FST)	33

19	સૈયદ વંશ	35
20	લોદી વંશ	36
21	કેન્દ્રિય પ્રશાસન	40
22	ન્યાય અને દંડ વ્યવસ્થા	43
23	મહેસૂલ વિભાગ (રાજસ્વ)	44
24	વિજયનગર સામ્રાજ્ય	45
25	Modern History	57
26	ઔદ્યોગિક ચરણ	58
27	1857 ની ક્રાંતિ	60
28	મોડર્ન ભારત	63
29	1935 ભારત શાસન અધિનિયમ (લઘુ બંધારણ)	74
30	મુસ્લિમ લીગ અને પાકિસ્તાનની માંગ	76
31	ભારત છોડો આંદોલન	78
32	સુભષચંદ્ર બોઝ અને આઝાદ હિંદ ફોજ	79
33	કેબિનેટ મિશન (1946)	81
34	સિંધુ ખીણની સભ્યતા	84
35	ગુજરાતના મથકો	85
36	ગાંધીજી	89
37	સત્યાગ્રહો	90
38	ગુજરાત વિદ્યાપીઠ	92

39	બારડોલી સત્યાગ્રહ	94
40	રાજપૂત વંશ (ઈ.સ. 746 - 1304)	96
41	સોલંકી વંશ (ઈ. સ. 942 -1244)	98
42	મૂળરાજ સોલંકી	99
43	વાઘેલાવંશ (1244 -1304)	104
44	ગુજરાત સાંસ્કૃતિક વારસો	107
45	લોક નૃત્યો	108
46	લોકનાટક ભવાઈ	108
47	કચ્છ	113
48	ગુજરાતની રાજનીતિ	118
49	નાસ્તિક	120
50	ચિહ્નો	122
51	સ્વતંત્ર સલ્તનત	124
52	ચાંપાનેર	127
53	ગુજરાતમાં મુગલ	129
54	મરાઠા યુગ (1734 -1857)	134
55	સંસ્કૃતિ (ઈ. સ. પૂર્વે 1500 -600)	138
56	ગુજરાતનો ઇતિહાસ	146
57	મધ્યકાલીન ગુજરાત	149
58	આર્ટ અને કલ્ચર	154
59	જૈન ધર્મ	158
60	મોર્ય યુગ	162

61	ચંદ્રગુપ્ત મોર્ય	162
62	બિંબિસાર	163
63	અશોક	164
64	ગુપ્તનું વહીવટી તંત્ર	165
65	ગુપ્તનું વિજ્ઞાન	166
66	સોલંકી કાળ અને વહીવટી તંત્ર	167
	સાંસ્કૃતિક વારસો	
67	ભારતની ચિત્ર કલા	168
68	World હેરિટેજ સાઈટ	171
69	કર્ણાવતી નગર	172
70	સંતો અને ધર્મ પ્રચારકો	173
71	ભારતમાં સ્ત્રીઓનું સ્થાન	177
72	તહેવારો અને તેનો ઇતિહાસ	179
73	ગુજરાત ના લોકમેળો	185
74	વિશેષ તિથિઓ અને તેનું મહત્વ	188
75	ગુજરાત માં યોજાતા મહોત્સવો	189
76	ભારતીય સંગીત અને તેનું મહત્વ	191
77	સંગીત ધારણાઓ	194
78	લોક સંગીત ના પ્રકાર	195

79	ખિલજી ના સરદાર	196
80	ગુજરાત ના ગામોની વિશેષતાઓ	197
81	ખાસ વ્યક્તિ	199
82	સૌરાષ્ટ્ર	202
83	ગુજરાત ના શિલ્પ અને સ્થાપત્ય	207
84	નાટ્યકલા ગુજરાત ની	209
85	ગુજરાતની સંગીત કલા	212
86	ગુજરાતની નૃત્ય કલા	215
87	ગુજરાત ના પ્રસિધ્ધ ધાર્મિક સ્થળો	220
88	ભારતની પ્રાચિન સંસ્કૃતિ અને તેના અવશેષો	223
89	વિવિધ શૈલીઓ	224
90	ભારતમાં પુરસ્કારો	226
91	ભારતની ગુફાઓ અને ચિત્રકલા	230
92	ભારતની વિવિધ શૈલી તેમજ ચિત્ર શૈલી	231
93	હસ્ત શિલ્પ	236
94	દરભંગા ધ રાણા	239
95	લોક સંગીત	241
96	વાદ્યો	244
97	લોક નૃત્યો	245
98	ભારતની નાટ્યકલા	249
99	દક્ષિણ ભારતની નાટ્યકલા	252

100	વૈદિક વારસો અને સાહિત્ય	254
101	ગ્રંથો	255
102	ભારતીય ભાષાઓ	256
103	ભારતીય સંગીત વારસો	258
104	ભારતમાં યોજાતા મહોત્સવો	262
105	અમર સાંસ્કૃતિક વારસો	268
106	FAMOUS FROM INDIA & GUJARAT	271
107	લોક નાટ્ય કલા	273
108	ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ	276
109	વાદ્યના પ્રકારો અને સ્વરો	279
110	કલા અને વારસો	280
111	ગુજરાતનો ઇતિહાસીક વારસો	286
112	ભારતના વંશો અને ધર્મ	291

द्वैतवाद - माधवाचार्य
अश्वेतवाद - शङ्कराचार्य
विशिष्ट द्वैतवाद - रामानुजाचार्य
त्रैताद्वैतवाद - निम्बडार्य
शुद्ध द्वैतवाद - वल्लभाचार्य

सांख्यदर्शन - कपीलमुनी
योगदर्शन - पातंजली
उत्तरमीमांसा - जादशयल
पूर्वमीमांसा - जैमिनीय
वैशेषिक - इडाए
व्याय - गौतम

द्वैतवाद - माधवाचार्य
त्रैताद्वैतवाद - निम्बडार्य
द्वैतवाद - शङ्कराचार्य
विशिष्ट द्वैतवाद - रामानुजाचार्य
शुद्ध द्वैतवाद - वल्लभाचार्य

सांख्य - कपील
योग - पातंजली
व्याय - गौतम
वैशेषिक - इडाए
उत्तरमीमांसा - जादशयल
पूर्वमीमांसा - जैमिनीय

अरुणायल प्रदेश

मीजारम

अरुणायल प्रदेश

नागालैण्ड

मडगीपुर

मैदालय

मडगीपुर

सिडडाम

नागालैण्ड

असम

असम

मडगीपुर

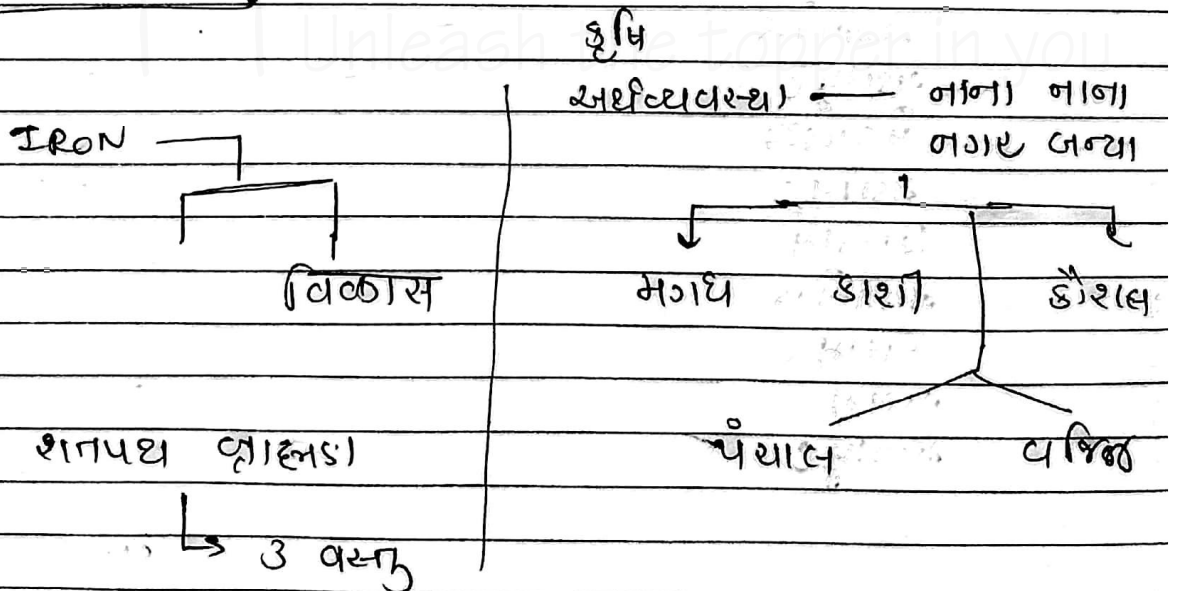
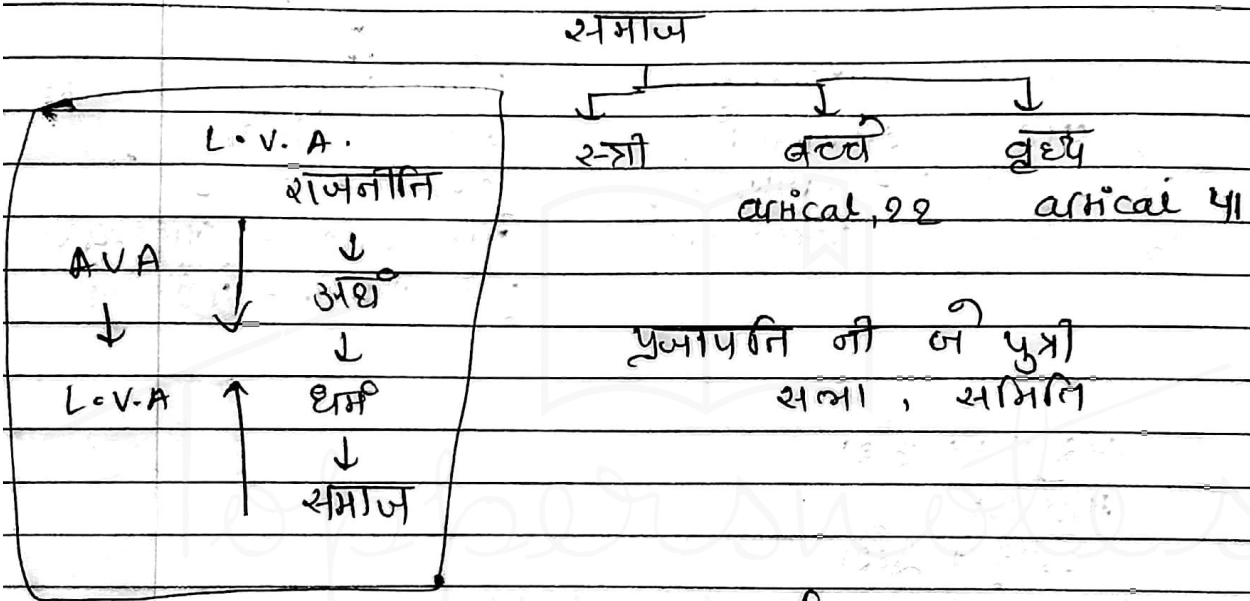

वैदिक का काल (घ.स. पूर्व 1300)

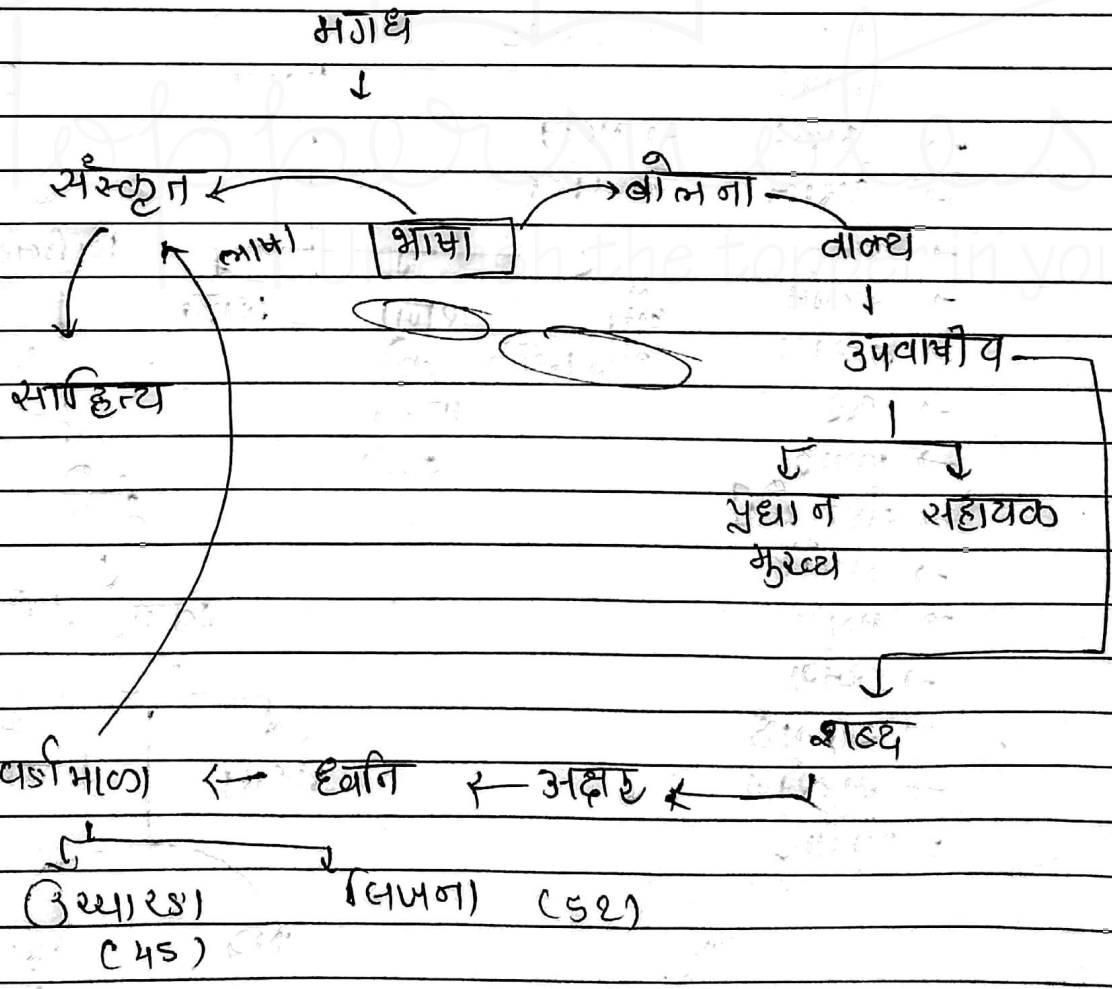
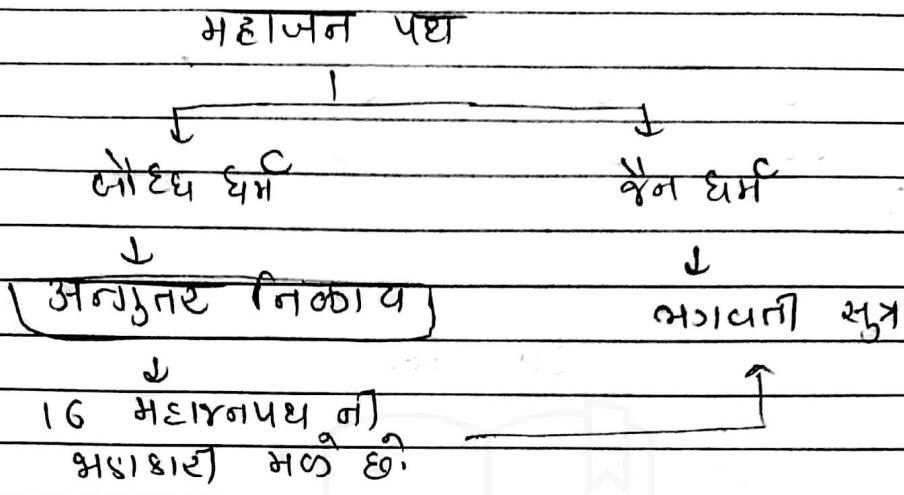
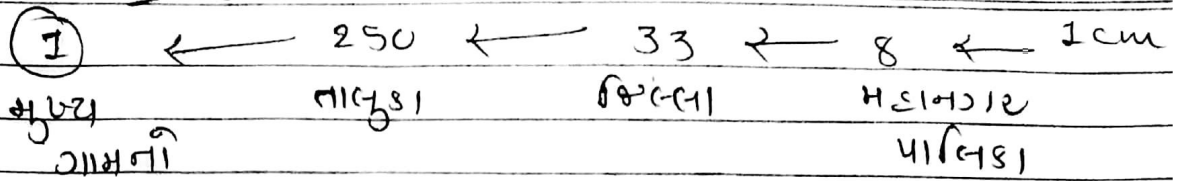
उत्तर वैदिक का काल (घ.स. पूर्व 1000 था 500)

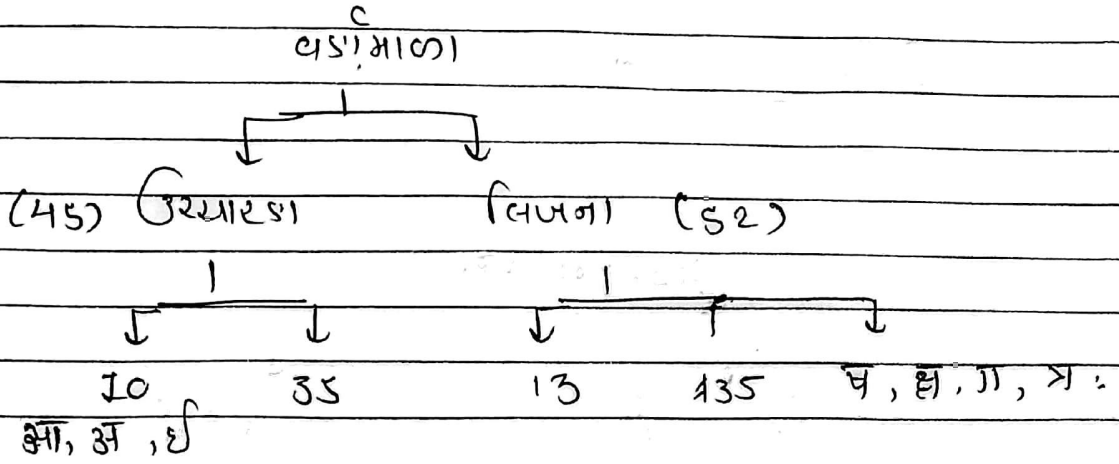
L → L.V.A. [Later Vedic Age]

मोक्ष
समाज → राजनीति → अर्थ, धर्म

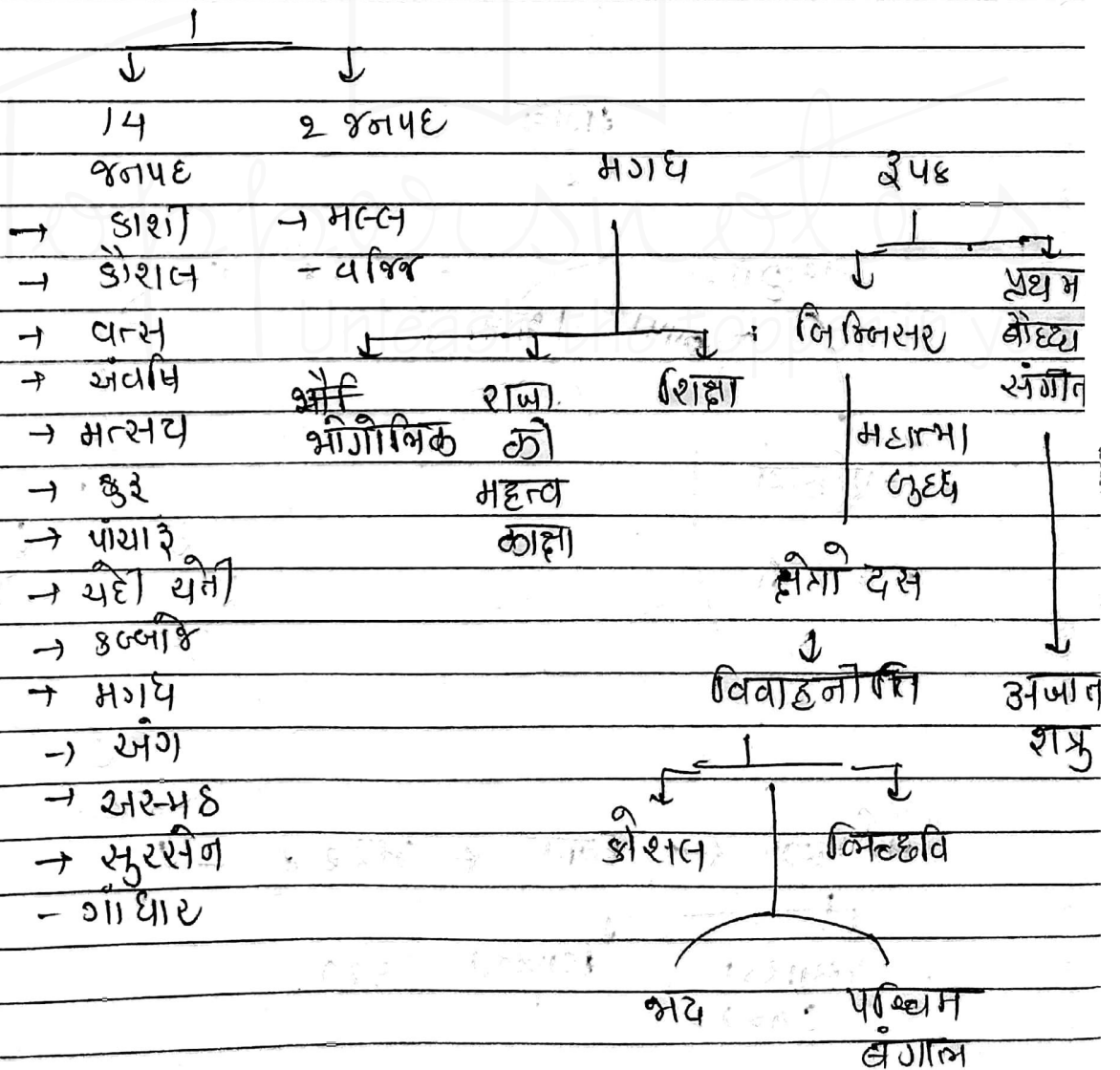
ग्राम → नगर → शहर → महान → महान पथ → राज्य → साम्राज्य

३५ वंश

१६ महाजनपथ

अज्ञात शत्रु

प्रशान्तजीहित (मामा)

कौशल
(डाशा)

वज्रि

त्वत्सकार → कुरनिवकी विजय.

धनानंद

ना दरबार मांथी

दाणवीय

लंगाल

लक्ष्मीला

विष्णुगुप्त

डाहिल्य

होकराया

गैम रमता एता.

राजकी कर्म म → राज्यन।
नियम

दाणवीय

खरोद लमह

जाळक जोडु एतु

शासक कौन

त्याची जाळकन

लक्ष्मीला लंघ

जरा व मजोपोग

आपनी सैनिक

मनाच्या अने ती

(चंद्रगुप्त मौर्य

एता.)

न्याय

दिवे गई अपराध
घंड के अनुरूप
था।

तडनी सदरा बांधी

प्रमाण दीक

→ प्रशासक के
गुण

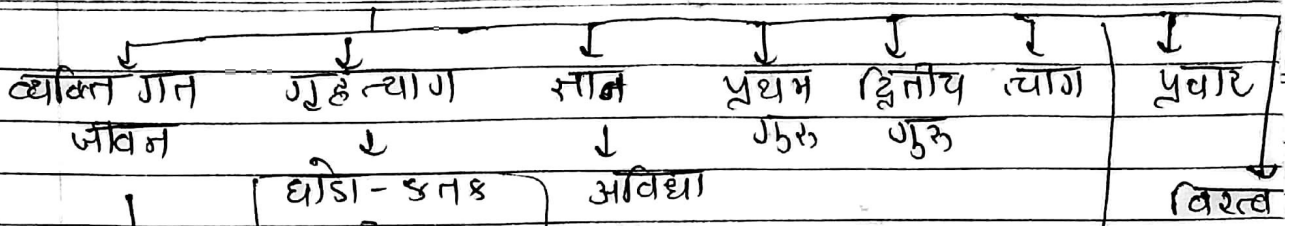
सही के गमत

उचित

अनुचित

निष्पक्षता
तर्क
ईमानदारी
स्वाभंदी
सत्य-
निरिच्यता

बौद्ध धर्म

→ नाम - सिद्धार्थ

माता - मयामाया

पिता - शुद्धोधन

पत्नि - यशोधरा

पुत्र - राहुल

गुरु - छोटिल्य

शान प्राप्ति
स्वतंत्र ज्ञानकथा

व्यक्तिगत जीवन (२४ वर्ष)

→ पालन पोषण

(माताना मृत्यु बाद - (मासी) प्रभपति गौतमी)

जन्म - 563 BC.

मृत्यु - 486 BC.

→ २९ वर्ष की उमिर में गृहत्याग

महाभिनिष्कामिण इतिहास है।

गृहत्याग (चार दृश्य भयो)

1) वृद्ध व्यक्ति

2) बीमार ॥

3) मृत ॥

4) सन्धारसी

शान

↓

1) दुःख है।

2) दुःखों का समुदाय।

3) दुःख से मुक्ति भीनी।

4) दुःख निरोध

प्रतिपदा जागिनी

निर्माण

↓

दीपक में जलवाह रत्न

↓

धरणाओं में अंत → प्रतीत्व → समुदाय

प्रभासा

↓

जन्म - दार्थी
दार्थी नाडल्या = धाडा
धुवा ल्यवश्या = सांड

२१ वर्ष मां जदार नीडळती वजत

उरवेला (उद्यांग)

दृष्टार ✗
पुनःपुनः ✓

अलाइ कलाम → प्रथम गुरु

नौ धर्म

उपिल

(साश्वत दर्शन) - साश्वत → साश्वत दर्शन प्रकृति न
मांगे छे.
↓ महत्त्व

→ दृष्टार नी जगतनी निर्माडा डरवावाळी नहि मानता
लता.

→ दृष्टार नी सता पर विश्वास नहि करता.

द्वितीय गुरु

रुद्रकरामपुत्र → योगदर्शन

↓
सिंतन

तपस्या

↓

अस्य उरवेला मां तपस्या उ ब्राह्मण साथे

↓

(पुत्रांतु)
नाम
सुभता

1) कौडिय

2) लक्ष्मिक

3) कल्प

4) अश्वथति

5) महानाम

भार लवडापी ता → ब्राह्मण नाराज धर गवा.

उस वर्ष नी वयर्मा जीम् तपस्था जोधगाया मा डरी.

नदी = निरंजना

लुप्त = पापल

लगवान जोधे नै ज्ञान मळ्यु

↓
जोधे पुजिमा

निरत्व

title

↓ ↓ ↓
संघ जुधे धम्म

जोधे (पुडाशा)

शाड्यमुनि

तथागते

उपवेश

↓ ↓ ↓
धर्मसू-परिवर्तन संघ

दो रुद

↓ ↓
तपस्थ

कार्मिक

प्राचीन भारत मे

शुड → पहलव - 'कुषाडा'

यस वंश

↓

मिनांडर

पुरातन - मिलिन्द पन्था

↓

महावानी

↑

मौर्य विष्णु नागरसेन से मिनांडर की यहाँ

औरी पावन सी

व्यापार अर्थव्यवस्था

युनान की यहाँ व्यापार

सिंह क्षेत्र में अर्थनामा इलायत है।

→ मिनांडर ना सिक्कामा धर्मयुक्त प्रहारना सिक्का यलावती।

→ सिंह युनानी युद्धाधीन वंश

↓

परिक्रम प्रभुत्व ना क्षेत्रमा

↓

शासक → अरोवालडिस

↓ राशुत

इलियाडोरिस से भारत मां गुडुसद्वय

अभिलेख नी स्थापना करी विसनगर
मां।

Important facts (सिंह युनात)

→ सौप्रथम या समयमां सिक्का पर रामजीना चित्र अंकित
करायला हुता।

→ सौप्रथम सोनाना सिक्का यलाववामां आया।

→ युना नी अ. ४ भारतमां इन्ज नामना सिक्का यलाया
हुता।

- કલા માટે ગાંધાર શૈલી ની શરૂઆત થઈ.
- યુનાની ઝી મોથી ૪ ભારતને કોલેક્ટર નું સ્થાન પ્રાપ્ત થયું હતું.
- યુનાની ઝી ઍ ભારતને હેલેનસ્ટીક કલા નું સ્થાન આપ્યું.

ગાંધાર શૈલી

↳ (યુનાન અને ભારતની શૈલી મિશ્ર છે.)

શક વંશ

→ શક ની સીધીયન પડા કહેવાતું હતું. આની મુળ આધાર ચિનના ક્ષેત્ર સાથે મેડાયેલી હતી.

→ ઈજનને તેના શાસનને શરૂ કરવાય છે. પાંચ શાસનમાં હતી. 1) અશ્વઘાનીસ્તાન 2) મથુરા 3) ઉજ્જૈન 4) મદરાષ્ટ્ર 5) તક્ષશીલા

ઉજ્જૈન ના શાસન

આપે છે. તેને મહાદ્વેષની ઉપાધિ ધારણ કરી હતી.

રાષ્ટ્ર ના શક

સ્થાપક ભુમક હતો. આનો પ્રમુખ રામ હતો.

રાજન ની ઉપાધિ ધારણ કરી હતી. તેના સમયનો પ્રમુખ ગાર મહાયે હતું. તેના સિક્કા નાસિક થા મળે છે. તાંબા અને ચાંદીથી બનેલાં હતાં.

દામન

દામનની વશિષ્ઠ પુત્ર પુલમાવી ને દરાર્થા હતો.

જુ પ્રમાણ જુનાગઢના અભિલેખ થી મળે છે. આ અભિલેખ (સંસ્કૃત ભાષામાં) પદ્મનો અભિલેખ છે.

(50 A.D.) લિપી - પ્લાટી

આ એકમાત્ર અભિલેખ છે. જેમાં ચંદ્રગુપ્ત અને અશોકે ના એક સાથે નામ મળે છે.

આ અભિલેખમાં સુદર્શન તજાવની ફરોથી રચના કરવાની વાત કરી હતી સુવિશાખ દ્વારા.

અંતિમ શાસક

રુદ્રસિંહ તૃતીય હતો. જેમી ગુપ્તવંશ નો શાસક ચંદ્રગુપ્તો પરાજય કર્યો હતો. અને તેણે વિક્રમાદિત્ય ની ઉપાધી ધારણ કરી.

58 AD વિક્રમાદિત્ય વાત કરી હતી.

પદ્મવ

1) પદ્મવ દેરાની હતો.

→ એની ભારતમાં સંસ્થાપક મિપ્રોટેક્ટસ પ્રથમ હતો.

પ્રથમ શાસક ગૌડકનિજ હતો. → ગદેલદાર તકતેલદિ અભિલેખ મળે છે.

→ આરસના સિકકા પર ગૌડકનિજ ની વિજ્ઞાપક ન કરવામાં આવે છે.

कुशाड वंश

- कुशाड ने यूनाना पश्चिम क्षेत्रमा रहैवाला "युरि" नामी भति गा हुता.
- आ वंशको अक राजा बुधशांग तेने (कुशाड) इने छे.
हरान → लीडिया
अइधान → ना क्षेत्र पर जमावडा कर्या.
- कुकुल इडक्सिस डाकुल अने गाधार पर विजय मैलवने पहिलवार भारतमा (नांजाना) सिडडा यलाववामा खाव्या हुता.
- प्रथम वजत ले आइति ३ द्वीभाषा होये छे.
- द्वीभाषी सिडडा कुकुल इडक्सिस ना समयमा यलाववामा खाव्या हुता.
- आनी उपाधी महाराज वैमा विम इडक्सिस

विम इडक्सिस

- आनी शासक → पंभल तथा तक्षशिलाना क्षेत्रमा हुनु. तेडी नांजाना सिडडा सर्वाधिक यलाव्या हुता. आने सोणाना दिगार नामना सिडडा नु पहिलवार यलाववामा मुड्या हुता.
- आ अंतिम शासक हुता तेडी हुमाषी सिडडा यलाव्या हुता. आ पहिली शासक हुता तेडी सिडडा पर तेनु नाम राख्यु हुनु. सिडडा पर उपर.
- आना सिडडा पर शिव लक्षत ना उल्लेख मळै छे.

नदी त्रिशुल

त्रिशुल धार शिव नु शिव मळै छे.